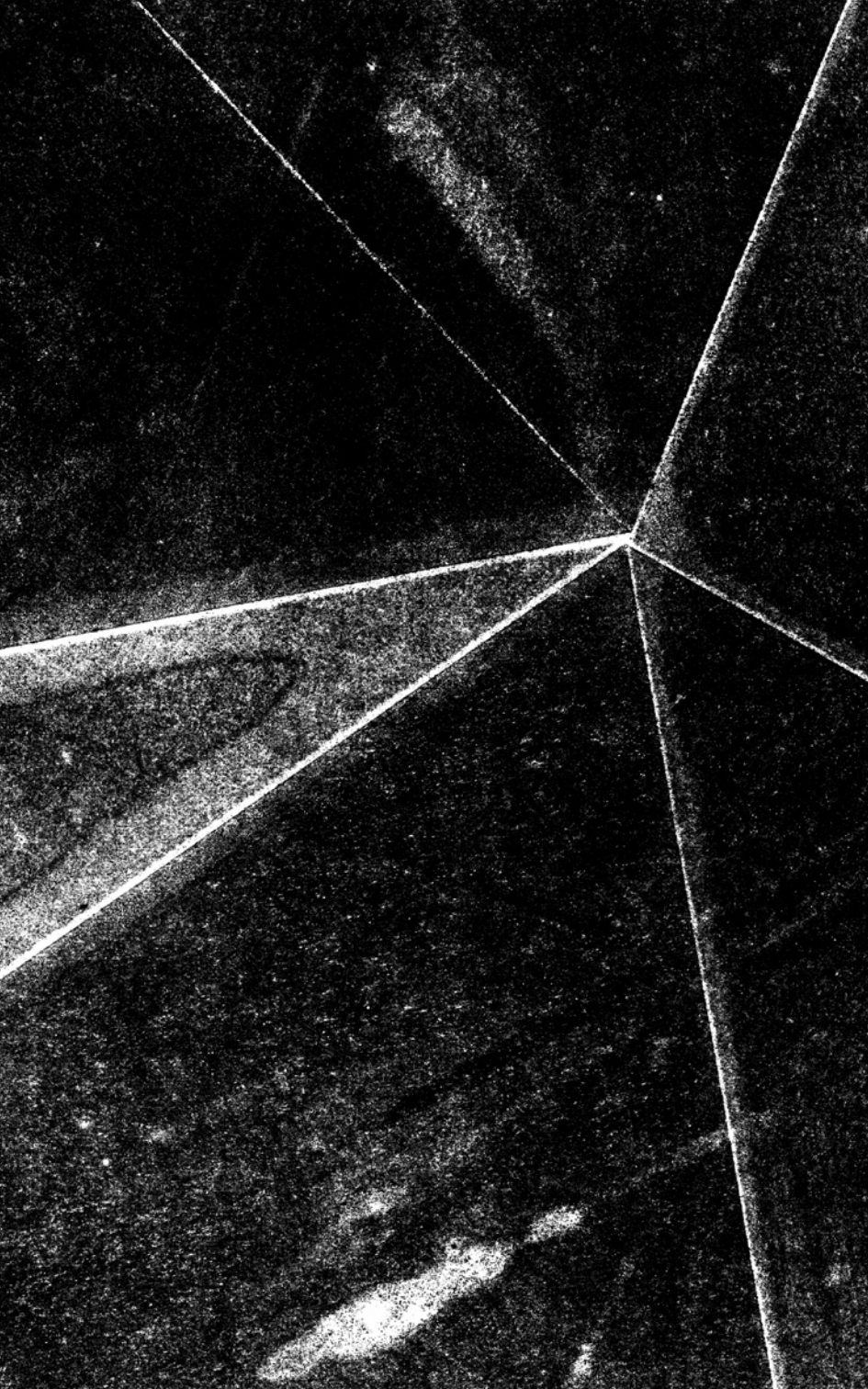

DENNIE IS EEN STAR
MAARTJE WORTEL

DENNIE IS EEN STAR

Maartje Wortel

DENNIE IS EEN STAR

DAS MAG UITGEVERS

Maartje Wortel werd geboren in Eemnes.
Inmiddels is ze als schrijver uitgegroeid tot
een van de meest kenmerkende stemmen
van haar generatie. Ze ontving de Anton
Wachterprijs en de BNG Literatuurprijs.
Haar laatste bundel, *Er moet iets gebeuren*,
werd genomineerd voor de Fintro
Literatuurprijs en de ECI Literatuurprijs.

ANDERE BOEKEN VAN MAARTJE WORTEL

Dit is jouw huis (2009)

Half mens (2011)

Ijstijd (2014)

Er moet iets gebeuren (2015)

Goudvissen en beton (2016)

Iedere gelijkenis met bestaande personen of situaties in dit boek berust op louter toeval. Net als het heelal kent ieder verhaal meerdere geschiedenissen. Dit is er een van.

Eerste druk: maart 2019

© 2019, Maartje Wortel

Ontwerp: Janine Hendriks

Productie: Tim Beijer

Auteursfoto: Joost Joossen

NUR 301

www.dasmag.nl

Voor Pad

What's a king to a god?
What's a god to a non-believer?
Who don't believe in anything?

– Kanye West en Jay-Z, 'No Church in the Wild'

EL HOMBRE

It's a strange courage
you give me ancient star:

Shine alone in the sunrise
toward which you lend no part!

– William Carlos Williams

Op de Rietveld Academie kreeg ik les van Wim Brands. Tijdens een van de eerste lessen gaf hij ons een paar regels mee.

Hij zei: Probeer niet te lachen, dat komt zo dom over.

Hij zei ook: Je moet eerst weten hoe je moet sturen voor je uit de bocht vliegt.

En hij zei: Schrijf nooit over je kat. Of over welke kat dan ook.

I

Op een dag zei iemand die ik heel serieus neem – en dat komt niet zo vaak voor, ik neem om te beginnen mensen die zichzelf serieus nemen al niet serieus en iedereen neemt zichzelf vandaag de dag serieus – tegen mij: Jij leeft niet in de tijd, Ted. Je leeft ook niet in de realiteit. Maar, zei ze, dat is logisch. Want wie niet in de tijd kan leven, kan ook niet in de realiteit leven.

Ik weet niet wat tijd betekent, zei ik. Dus ik snap eigenlijk niet goed wat je nu bedoelt.

Ik keek naar de vrouw. Ze had zachte, half dichtgeknepen ogen en ze sprak met haar handen, of eigenlijk met haar vingers. Alsof ze met onzichtbare balletjes tussen haar vingertoppen speelde. Sommige mensen hebben dat, die kunnen spelen met wat ze willen.

Jij kijkt alleen maar terug of vooruit, zei ze. En dat zijn altijd momenten die er niet zijn.

Ze keek me veelbetekenend aan. Het viel me op dat haar ogen er waterig uitzagen, bijna doorzichtig, alsof ze van aquarelverf waren. Verder toonde ze erg veel gelijkenis met Loes Luca. Daar moest ik niet te

lang bij stilstaan, want anders dacht ik alleen nog maar aan Loes Luca.

Het is typisch menselijk, zei de vrouw met de aquarelogen.

Wat? vroeg ik.

Om te knoeien, met tijd en realiteit.

Ik dacht aan knoeien en zag kleuren voor me die door elkaar heen liepen als een uitgewreven vlek en dat was precies zoals ik me al tijden voelde. Vaak kon ik er niet van slapen en dacht ik alleen maar: ik ben een vlek, een vlek waar niemand iets van kan maken. Ik vroeg me af hoe de ene mens – hoe betrouwbaar en intelligent die ook overkomt – kan weten wat andere mensen wel of niet kunnen, hoe ze in elkaar zitten en handelen, denken, voelen. Ik dacht eigenlijk dat er niets anders op zat dan knoeien, maar ik zei: Ja. Alsof ik haar begreep.

Soms denk ik dat iemand anders gelijk geven hetzelfde is als je begrepen voelen. Je knikt en er ontstaat een verstandhouding. Maar het is de schijn van een verstandhouding, want ik weet niet of ik ooit het gevoel heb gehad dat ik iemand echt begreep als ik knikte, dat betekent dus dat ik niet kan weten of iemand mij ooit echt begrepen heeft.

Ik denk niet dat ik daar de enige in ben.

Sommige mensen voelen zich begrepen door God of door een natuurverschijnsel als de zee, een berg, een dier, een zwart gat. Maar door andere mensen?

Een enkele keer. En ook dat lost jammer genoeg

uiteindelijk weinig op. Zoals Rachel Cusk schreef: ‘Net als bij de liefde leidt begrepen worden tot de angst dat je nooit opnieuw begrepen zult worden.’

Weet je wat misschien een uitstekend idee is? vroeg de vrouw.

Weer keken we elkaar lang aan. Ik was benieuwd naar dat uitstekende idee en had het gevoel dat ik er zelf mee moest komen. Toen verlostte ze me. Dat had ik wel zien aankomen, want het is haar aard om te verlossen. Zulke types kom je heel af en toe tegen.

Iets meer primair worden, zei ze. Je instinct laten bepalen. Loslaten, de touwen laten vieren met drank en seks en vergeten wat je deed en of dat wel het goede was. Dat lijkt me in jouw geval een aanbeveling. Niet vooruitdenken, niet achteromkijken, niet te veel bijverzinnen. Gewoon doen.

Ik knikte weer.

Het is allemaal makkelijker dan het lijkt, zei ze. Eigenlijk hoeft je niet zoveel te doen.

Ze zei niet: Neem een kat.

Ze zei ook niet: Begin een studie fysiotherapie. Of: Ga in de Bijlmer wonen. Of: Maak een reis naar Japan.

Maar toen ik na het gesprek over de tijd en de realiteit thuiskwam, schreef ik me in voor een studie fysiotherapie. Ik zou eindelijk eens iets leren van het lichaam. Want meer nog dan in de tijd leef je in een lichaam. En: de wetenschap zou mij misschien binnen de oevers van de tijd weten te houden, een

helder kader verschaffen. Ik verheugde me op een eigen praktijk, midden in de Bijlmer. Op een steriele, koele, het liefst vierkante ruimte op de begane grond van een door heldere stroken groen omgeven flatgebouw, waar ik achter geblindeerd glas ijskoude, doorzichtige gels op de mensen kon smeren om ze wat verkoeling te brengen.

Mijn vriendin N. zei: Naar zo'n fysiotherapeut zou ik nooit gaan. Je gaat naar een fysiotherapeut voor warmte, niet voor kou, wat jij nu beschrijft klinkt als een slachthuis.

Ik kan warmte brengen, zei ik. Dat heb ik van mijn moeder geleerd.

Maar die ijskoude gels dan? vroeg N.

Die ijskoude gels krijg je niet uit mijn hoofd gepraat, zei ik. Ik zie dat voor me. Een koelkast met een doorzichtige deur waarachter rijen witte tubes liggen.

Laat die tubes daar maar liggen, zei N. Voor de show. Als je geld wilt verdienen, moet je met een ander idee komen. Gebruik je fantasie.

Ik wil geen geld verdienen, zei ik. Ik wil de mensen helpen bewegen, al is het voorzichtig. Dat ze opstaan en lopen. Vooruit.

Ik dacht aan mijn goede vriendin Elise. Ze is geboren zonder tenen, ze heeft altijd kramp en fantoompijn. De doktoren zeiden dat ze nooit zou kunnen lopen, maar Elise heeft zichzelf met al haar wilskracht lopen aangeleerd. Ze gooit haar benen

heel snel naar voren, waardoor het lijkt of ze altijd dronken is. Eigenlijk is ze ook altijd dronken. Los daarvan zou ze ook zo lopen als ze niet gedronken had. Ook als Elises karakter me niet zou bevallen, zouden we vrienden zijn. Het is genoeg dat ze geen tenen heeft en toch iedere dag lange wandelingen maakt. Ze weet door al dat lopen wat vallen is en ik vroeg eens aan Elise: Wordt dat vallen niet moeilijker naarmate je ouder wordt? Omdat je steeds verder van de grond vandaan groeit en dus steeds harder terechtkomt? Vanwege de zwaartekracht? Ik begon voor het gemak maar even niet over Einstein. Ik begin voor het gemak eerlijk gezegd heel vaak niet over Einstein want dan raak ik al gauw verstrikt in iets waar ik niet zo een-twee-drie uit kom. Einstein zei dat telegraafkabels een soort heel lange katten zijn; als je in New York aan hun staart trekt, miauwen ze in Los Angeles. Een radio werkt op precies dezelfde manier, zei hij. Het enige verschil is dat het geen kat is.

Misschien moet je Einstein zijn om met zoiets weg te komen.

Elise zegt: Vallen is vallen. En als je weet hoe dat moet, doe je het gewoon. Hoog of laag.

Ze heeft wel eens wat gebroken, maar die breuken stellen niets voor vergeleken bij de pijn die zij vanaf haar geboorte kent. Ik beeld me in hoe ik me tijdens mijn studie fysiotherapie kan specialiseren in mensen zonder tenen. En dat er maar één iemand is die

ik kan helpen met die specialisatie.

Misschien kan Elise dan eindelijk eens een nacht doorslapen zonder kramp of pijn of onrust, zodat ze een normaal dag-en-nachtritme kan volgen. Dat ook zij begrijpt dat het ochtend is als je wakker wordt, dat het niet pikdonker hoeft te zijn, dat voor de meeste mensen het ontwaken samenvalt met het opkomen van de zon – en dat, omdat dat zo is, mensen graag gelijke tred houden met de stand van de zon. Dat er dus wel degelijk een verschil is tussen donker en licht, ook wat betreft gemoed, ritme, beweging, hoe het verkeer zich tot de omgeving verhoudt, hoe mensen zich tot andere mensen of dieren verhouden, dat je 's nachts anders nadenkt en anders praat dan overdag, dat je verbeelding een andere kant op wordt gestuurd en ook dat je heel andere mensen mist of juist haat. Ik wil dat Elise het verschil snapt tussen dag en nacht, zodat ze niet hoeft te drinken of te schreeuwen, dat ze inziet dat er 's nachts meer eenzame mensen zijn. En dat Elise, als ik haar pijn door een speciale behandeling wat heb verzacht, natuurlijk alsnog door dat alles heen kan blijven vallen. Altijd maar vallen, want haar karakter hoeft niet te wijken als de pijn wijkt.

Ik schreef me dus in voor een studie fysiotherapie, ik zocht – en vond – een huis in de Bijlmer en boekte een reis naar Japan, voor volgend jaar, want in Japan moet je ver van tevoren weten wat je in de toekomst gaat doen.

Maar waar het om gaat, waar het eigenlijk om gaat: ik kwam thuis van die vrouw die het over knoeien had en ik besloot dat ik een kat zou nemen. Een kat die mij zou leren hoe ik de tijd moest opvatten. Ik moest de tijd niet zien als een aangeliende hond. Die kan alleen vooruit of achteruit. De tijd is een kat. Een kat aanlijnen is onmogelijk; zo'n dier is 3D en kan overal zijn. Hij verplaatst zich zonder dat je het doorhebt naar een plek waar je niet bij kunt. Je raakt algauw met lijn en al verstrikt en zo is het geloof ik ook met de tijd: er is geen verhaal en als er al een verhaal is, is het overal. We zitten er middenin, ook als alles valt. Of botst. Of botst én valt, als een lichtflits, een ster, een zwart gat misschien. Er bestaat een theorie dat de ruimte tien dimensies heeft. Om dat te begrijpen moet ik iets anders in huis halen dan een kat, maar laat ik, net als het heelal dat nog altijd uitdijt, altijd maar groter en groter groeit en toch simpelweg ergens begonnen is, bij het begin beginnen. Aan het einde denk ik wel aan het einde. En zelfs dan liever niet.